

Abcoude, 17 juni 2025

Geachte heer, mevrouw,

Namens de vereniging Spaar het Gein (verder tevens ShG), gevestigd in Abcoude, dien ik hierdoor zienswijzen in naar aanleiding van de Voorverkenning 380/150kV-hoogspanningsstation Amsterdam Zuidoost. In deze Voorverkenning is het Geingebied aangewezen als zoeklocatie(s) voor de realisatie van een Air Insulated Switchgear (AIS) van 25 hectare.

Inleiding, doelstellingen van ShG

Kort gezegd is de doelstelling van Spaar het Gein: **“bescherming van schoonheid, rust en het landelijk karakter van het Geingebied”**. Deze doelstelling is in de statuten verankerd en daar zeer uitvoerig beschreven in artikel 3. Ook kunt u daar lezen op welke wijzen (het bestuur van) Spaar het Gein die doelstelling kan of moet bereiken, zie voor dit alles: www.spaarhetgein.nl.

ShG rekent tot haar te beschermen belangen ook die van de bewoners en ondernemers in het Geingebied. Deze groep mensen maakt het Gein mede tot het bijzondere gebied dat het nu eenmaal is en zorgt mede voor het behoud van de levendigheid van het gebied en het onderhoud van het Geingebied.

Op de website is ook te lezen welke ruimtelijke ontwikkelingen door inmenging van ShG de afgelopen decennia gewijzigd zijn doorgevoerd en welke kosten daarmee gemoeid zijn geweest. Meer in het bijzonder gaat het dan om de ondertunneling voor de spoorlijn om het omliggende Geingebied te beschermen, kosten zo’n 119 miljoen Euro. Er is naar aanleiding van ernstige bezwaren van onder meer ShG voor gekozen om de A6 niet over grondgebied van het Gein met de A9 te verbinden, de A9 wordt verbeterd en is ondertunneld.

En tot slot wordt gewezen om de plannen voor de dijkverbetering (2006 – 2015). Het aanvankelijke voornemen van het hoogheemraadschap AGV om de Geindijken nagenoeg kaal te kappen (op 200 van 4.500 bomen na), te verbreden en af te vlakken, is met inzet van Spaar het Gein omgebogen in een plan dat het karakteristieke beeld van de Geindijken (steile taluds, met 4.300 van de 4.500 bomen) intact heeft gelaten.

Dit zijn alle drie aangepaste maatregelen geweest die expliciet bedoeld zijn om de kernwaarden van het Geingebied te waarborgen. De realisatie van een AIS op willekeurig welke plek in het Gein dan ook, doet ernstig afbreuk aan deze kernwaarden en maakt het destijds uitgeven van grote geldbedragen om deze waarden te beschermen met terugwerkende kracht in wezen in één keer nutteloos.

Het initiatief AIS

Het AIS beslaat maar liefst 25 hectare, als het niet meer is. Het is zonder meer duidelijk dat deze ontwikkeling een enorme impact heeft op zijn omgeving. In wezen is er geen locatie denkbaar in het Geingebied waar een dergelijk initiatief zonder ernstige nadelige gevolgen kan worden gerealiseerd. In dit verband wordt opgemerkt dat het document “Voorverkenning” in geen van de impressies duidelijk maakt hoe groot de footprint van het AIS is op de verschillende locaties in het Gein. Ook is er geen impressie gemaakt van hoe een AIS er fysiek uitziet en zijn plaats heeft in

zijn ruimtelijke omgeving. De impact van een AIS op zijn omgeving in het Gein kan om die reden niet worden beoordeeld. De informatie die is verstrekt in de Voorverkenning is incompleet.

Als bijlagen worden foto's overgelegd van de bepalende locaties in het Gein waar verwacht kan worden dat een AIS gerealiseerd wordt, ShG weet dat dus niet zeker. De foto's laten de situatie zien zonder een AIS en de andere foto's geven een impressie van hoe het eenmaal gerealiseerde AIS impact heeft om de omgeving. Omdat zoals gezegd de Voorverkenning geen enkele impressie/indicatie geeft van hoe het AIS eruit gaat zien, zijn de impressies in de foto's naar eer en geweten en naar beste kunnen opgesteld aan de hand van andere hoogspanningsstations. De inhoud van de foto's spreekt verder voor zich: de gevolgen voor het Geingebied zijn zonder meer rampzalig.

Gezondheidsrisico's en veiligheid

Naar de gezondheidsrisico's voor mensen die op korte afstand van een AIS (of vergelijkbare voorziening) zijn wel onderzoeken gedaan, maar uitsluitel over de daadwerkelijke risico's kan nog steeds niet worden gegeven. Kleine kinderen zouden extra gezondheidsrisico's lopen, onder meer op leukemie.

Er moet ook aandacht worden besteed aan de gezondheidsrisico's van de bewoners van het Gein als gevolg van de spanning over wat dit alles betekent voor hun fysieke leefomgeving en de waarde van hun huis en/of bedrijf. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat deze gezondheidsrisico's reëel zijn. In dit verband wordt opgemerkt, dat medewerkers van TenneT tijdens de inloopavond van 2 juni 2025 zonder omhaal bevestigden, dat de komende jaren de woningen in het Geingebied eigenlijk onverkoopbaar zijn. Ook beaamden zij, dat de bewoners en ondernemers de schade die zij nu leiden door de acute daling van de waarde van de woningen en bedrijven nergens kunnen verhalen. Dat zijn geen geruststellende mededelingen geweest en zij hebben dan ook tot stress geleid bij bewoners.

In de zoekgebieden B en C liggen qua veiligheid en bedrijfszekerheid tot slot bijzonder kritische leidingen die niet verplaatsbaar zijn of alleen tegen bijzonder hoge kosten en risico's. Grote aanvoerbuizen ten behoeve van drinkwatervoorziening voor 40% van de Amsterdammers lopen door de Gaasperzoom (gebied B) en door de Aetsveldsepolder West (gebied C). Tevens ligt er een gashoofdtransportleiding, die landelijk van belang is, in het zoekgebied. Dit maakt de zoekgebieden B en C ongeschikt als locatie voor de realisatie van een AIS.

Recreatie en ondernemers

Het Gein is een bekend en geliefd recreatiegebied, voor fietsers, wandelaars en watersporters. Er is fijne horeca zoals Anna Haen, Hotel de Witte Dame en tal van B&B's en kleinschalige bedrijvigheid zoals "Kaasboerderij Geingenoege". Als recreatiegebied gaat het Gein veel van zijn aantrekkelijkheid verliezen als er een ernstig ontsierend en luidruchtig AIS in het Geingebied wordt gerealiseerd. De terugloop in recreanten gaat veel gevolgen hebben voor de ondernemers in het Geingebied en die belangen zijn op geen enkele manier in de Voorverkenning meegenomen. Tekenend is dat de term "ondernemer" niet in de Voorverkenning voorkomt en net zo ernstig is het feit, dat het Geingebied niet als "recreatiegebied" is aangemerkt.

Langs de oevers van het Gein en op de vele plekken waar mensen rustig kunnen zitten wordt volop gerecreëerd en ook de fantastische natuur trekt veel recreanten aan, zoals als liefhebbers van bijzondere vogels en andere dieren, zie in dat verband ook de website van de ANWB:

<https://www.anwb.nl/wandelen/routes/langs-het-gein-met-mondriaan>.

Tot slot mag niet onvermeld blijven, dat de fietsbrug over het kanaal bij Nigtevecht is aangelegd met het specifieke doel om beide oevers met elkaar te verbinden voor recreanten. Met de bouw van die brug was ook zeer veel geld gemoeid.

Los van de ondernemers in de recreatie, zijn er ook andere ondernemers in het Gein van wie de belangen op geen enkele manier zijn meegewogen, zoals de ondernemers in de Landbouw. Zij hebben ook zeer aanzienlijke belangen in het Gein die worden geschaad door de plannen van het AIS.

Op deze punten schiet de Voorverkenning als informatievoorziening en voorlopige afweging van belangen dan ook volledig tekort.

Beschermde dieren

In de Voorverkenning is ook geen aandacht besteed aan de aanwezigheid van (mogelijk) beschermde dieren. Zo is niets gezegd over het met succes herintroduceren van de ringslang in het Geingebied sinds een paar jaar en ook is geen aandacht besteed aan het feit, dat de Provincie Utrecht sinds enige tijd de haas, het konijn en kleine marterachtigen wil beschermen bij ruimtelijke activiteiten zie: <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/haas-konijn-en-kleine-marterachtige-voortaan-beschermde-bij-ruimtelijke-activiteiten> . Ook diverse bijzondere (weide)vogels leven in het Geingebied en ook hun leefgebied wordt ernstig bedreigd als het AIS wordt gerealiseerd.

In de Voorverkenning is voor het Geingebied B en daarin begrepen Gaasperzoom niet c.q. onvoldoende rekening gehouden met de aanwezigheid van de volgende kwetsbare dieren: koekoek, boomvalk, torenvalk, ransuil, grauwe vliegenvanger, scholekster, waterhoen, spotvogel en visdief.

Archeologie, molens, cultuurhistorie en landschap

In paragraaf 5.2 van de Voorverkenning wordt stilgestaan bij de onderwerpen archeologie, cultuurhistorie en landschap. Als men die paragraaf leest, dan is direct onbegrijpelijk dat het Geingebied überhaupt als zoekgebied is aangewezen. Er is sprake van substantiële archeologische verwachtingswaarde, aardkundige monumenten, Rijksmonumenten en de aanwezigheid van Unesco werelderfgoed (Hollandse Waterlinie), inclusief een grote bufferzone en bijzonder landschap. Daar past geen AIS in, zoveel is op het eerste gezicht duidelijk.

Voor zoekgebied B geldt dat het tijdens WOII onder water is gezet als inundatiegebied. Na de plaatsing van een AIS resteert er nog slechts een smalle strook van dit bijzondere gebied, dat als onderdeel van de Stelling van Amsterdam als rijksmonument kwalificeert en als zodanig beschermd moet worden.

Speciale aandacht verdienen ook de molens in het Gein. Het jaar 2025 is uitgeroepen tot het jaar van de Molenbiotoop, zie: <https://www.molens.nl/jaarvandemolenbiotoop> . De molenbiotoop van veel wind- en watermolens gaat achteruit en dat risico lopen de molens in het Gein ook door de aanwijzing van het gebied als zoeklocatie, in ieder geval de Broekzijdse molen die is gelegen aan Gein Noord, nota bene de oudste molen in de Provincie Utrecht! De zichtlijnen rond de molen en de belevingswaarde ervan lopen ernstig gevaar als het AIS in zoeklocatie B wordt gesitueerd.

In dit verband wordt tot slot verwezen naar de publicatie Ontwikkelperspectief 1.0 Groene Hart 2050 (<https://www.bestuurlijkplatformgroenehart.nl/novex-aanpak/ontwikkelperspectief->

[groene-hart-2023](#)), paragraaf 4.10.: “Erfgoed en landschap”. *Het landschap van het Groene Hart is een belangrijke drager van de ruimtelijke kwaliteit in West-Nederland en heeft een belangrijke functie als binnentuin van de Randstad*, aldus de publicatie. *Door de landschappelijke samenhang van deze “binnentuin” met de omliggende landschappen te versterken, ontstaat er een robuuste en toekomstige landschappelijke hoofdstructuur en ook een ecologische verbinding. Daarmee neemt de betekenis van het Groene Hart toe. Dit biedt de juiste balans en tegenwicht ten opzichte van de groeiende verstedelijking van de Randstad*, aldus nog steeds de publicatie. En dit is nu precies waar het hier omgaat. Het landschap van het Geingebied behoort ongestoord behouden te blijven om tegenwicht te kunnen blijven bieden aan de oprukkende verstedelijking vanuit de Randstad, omdat anders de balans verstoord raakt. Met deze wezenlijke uitgangspunten houdt de Voorverkenning in het geheel geen rekening.

Stikstof en vergunningplicht

Op voorhand staat vast, dat de stikstofdepositie ten tijde van de bouw en het gebruik van het AIS moet worden onderzocht en naar verwachting zullen er omgevingsvergunningen nodig zijn voor een Natura 2000 activiteit (natuurvergunning), zeker als men in ogenschouw neemt dat een zeer groot deel van het Geingebied ligt in de zogeheten 3 km rondom HR en HR/VR delen van stikstofgevoelige gebieden van de Provincie Utrecht, zie: <https://gis.provincie-utrecht.nl/Geocortex/WebViewer/?app=e691e7d6b6d348b1a331dd5d298ac85c&workflow=cea17dd7-c4c8-4359-b64d-7e063584495c&workflowParams=%7B%22ids%22%3A%5B187%2C188%2C189%2C190%2C191%5D%7D>

Sinds de uitspraak van 18 december 2024 van de ABRvS (Rendac) is duidelijk geworden, dat voor veel meer projecten een natuurvergunning nodig zal zijn, omdat er niet meer intern mag worden gesaldeerd in het kader van een voortoets. Diverse Provincies hebben als gevolg van die uitspraak aangegeven voorlopig geen aanvragen om natuurvergunningen meer in behandeling te nemen. Er is al een gigantische hoeveelheid aanvragen waar nog op moet worden beslist en de Provincies wachten nog steeds op een bruikbaar beleids- en beoordelingskader van het Rijk voor deze aanvragen.

De laatste poging die in dat verband is gewaagd, is gestrand op het negatieve advies (W11.25.00063/IV) van de Afdeling advisering van de Raad van State dat op 26 mei 2025 is gepubliceerd. Daarin is negatief geadviseerd over het gebruik van de bedachte “*rekenkundige ondergrens*” voor stikstofdepositie. De Afdeling adviseerde verder als volgt: “*De Afdeling advisering benadrukt in deze voorlichting vooral ook de noodzaak van een robuust, geloofwaardig en effectief pakket van natuurherstelmaatregelen, gericht op het behalen van de landelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden en het voorkomen van verslechtering van die gebieden.*”

Kort nadien is het kabinet gevallen en zijn de natuurherstelmaatregelen nog verder uit zicht geraakt. Er moeten verkiezingen komen, een kabinetsformatie en als het nieuwe kabinet eenmaal aan het werk kan, dan moet er opnieuw over dit pakket aan natuurherstelmaatregelen worden nagedacht. Voordat zo’n pakket is opgesteld en uitgewerkt, zijn er minimaal tussen de 5 en 10 jaren verstreken. Tot die tijd is de vestiging van een AIS op een locatie als die in het Geingebied uitgesloten.

Natuur en natuurherstelmaatregelen

Dat het Geingebied een bijzonder en waardevol natuurgebied is, wordt ook in de Voorverkenning onderkend en beschreven. De Voorverkenning besteedt onbegrijpelijkerwijs echter in het geheel geen aandacht aan de opdracht die de lidstaten van de EU hebben gekregen in de Natuurherstelverordening: Verordening (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 (2024/1991) inzake natuurherstel. Eenvoudig gezegd hebben de lidstaten tot 1 september 2026 de tijd voor het indienen van een herstelplan om aan de Hersteldoelen- en verplichtingen van artikel 4 van de Verordening te voldoen. Door het opofferen van een gigantisch oppervlak aan waardevol groen in het Geingebied, zal de Nederlandse staat de hersteldoelen uit de Verordening nooit gaan halen. Het vaststellen van een besluit dat de realisatie van een AIS in het Geingebied mogelijk maakt is rechtstreeks in strijd met de Natuurherstelverordening.

Ook het aanwijzen van zoekgebied A in de Voorverkenning is in strijd met de Verordening, nu die locatie ook al is aangewezen als windzoekgebied. De betrokken overheden moeten keuzes maken. Een voor de hand liggende keuze is om zoekgebied A niet langer aan te wijzen als windzoekgebied, maar uitsluitend nog aan te wijzen als locatie voor de realisatie van het AIS.

Bereikbaarheid van de locaties B en C

In zijn reactie van 12 juni 2025 heeft de gemeente De Ronde Venen al gewezen op het feit dat locatie C tijdens de bouw en daarna in wezen niet te bereiken is. De dijk van Gein Zuid is niet geschikt voor bouwverkeer en andere geschikte manieren van ontsluiting zijn er niet. Naar de mening van ShG geldt dit ook voor zoeklocatie B, nu de dijk van Gein Noord net zomin geschikt is voor bouwverkeer en ontsluiting tijdens de gebruiksfase.

Conclusie

De conclusie is dat het een onzinnig idee is om in het Geingebied te zoeken naar locaties voor de realisering van het AIS. Het ligt veel meer voor de hand dat er relevante keuzes worden gemaakt voor herstelmaatregelen en om de nodige besluiten te nemen die de realisatie van het AIS op andere zoeklocaties mogelijk maakt.

De vereniging Spaar het Gein is tot slot graag bereid om mee te denken over alternatieve locaties in de omgeving die geschikt zouden kunnen zijn voor de realisatie van een AIS en die de bijzondere waarden van het Gein niet aantasten. ShG is ook bereid om de bij haar aanwezige (juridische) kennis in dat verband ter beschikking te stellen in de zoektocht naar andere locaties, waaronder ook zoeklocatie 2c, die eerder onterecht is afgewezen.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van Spaar het Gein,

Iskander Haverkate